

A Potyondi-árok kincsei

Ritka növénytársulások a mocsárban – Diákok takarították

■ Treiber Mária

Szürke gém rebben föl tünkre, vadkacsák úsznak odébb lassan, megfontoltan. Sás és nád övezi a vizet, halljuk a kis énekesmadarak tavaszi örömrillait, távolabb öreg fák hajolnak egymáshoz, mintha csak sügni akarnának valamit.

Sügnak is valamit, amit nem hall más, csak az, aki érti és szereti a természetet. Szinte hihetetlen, hogy milyen közel vagyunk Szombathelyhez, és mégis milyen távol. Alig kétszáz méterre mormog, zúg a város, a közelben vezet el két forgalmas út is. Az egyik az osztrák határról tereli be a forgalmat, a másik, a nemrég átadott elkerülő út Kámon, Kőszeg felé visz tovább. Itt, ezen a csak karnyújtásnyira lévő, mégis eldugott helyen, Szombathely oladi városrészén, a Sástó és Alsómező dülőknél található a Potyondi-árok, ami valószínűleg úgy keletkezett, hogy a kavicsot kibányászták, s területén az állóvíz megmaradt. (Tavaly még a nagy szárazság idején se párolgott el). Balogh Lajos, a szombathelyi Savaria Múzeum botanikus-muzeológusa már gyermekként jól ismerte a mocsaras, vizes élőhelyet. Részt vesz a

Magyarország élő természeti örökségének felmérése és értékelése című tudományos programban, feladata Szombathely és környéke flórájának, élőhelyeinek kutatása, fölmérése. A város szélén lévő Potyondi-mocsár flórája és faunája rendkívül változatos, ritka növénytársulásokat rejt, sokféle madárnak és más állatnak nyújt bűvőhelyet, táplálékban gazdag.

Sajnos bármennyire is zezugos és érintetlen a terület, mégis

geztek, öt köbméter szemét tornyosult a parton.

Koródi Blanka, az Őrségi Nemzeti Park munkatársa is kesztyűt húzott, zsákokat hozott a szemétnek. A későbbiekben szakmai munkájával segíti majd az élőhely feltárását. A szombathelyi önkormányzat környezetvédelmi bizottsága is támogatja az ötletet. A vízben úszó hatalmas traktorkerekeket, autógumikat nyáron gépekkel szedi ki a Szombathelyi Erdészeti

A diákok megtisztították a mocsár környékét

Fotó: Kiss Teodóra

vannak, akik ithagyták a civilizáció ártalmát: a szemetet. Lásbasok és kis hordók, pillepalackok és fémdobozok, műanyag zacskók, autógumik hevernek szanaszét. Március tizennyolcadikán a szombathelyi Herman Ottó Szakközépiskola környezetvédelmi osztálya Pálmai Angéla tanárno vezetésével összegyűjtötte a limlomot, s mire vé-

Rt., kaptak az ígéretet a szervezők.

Balogh Lajos azt reméli, hogy a Potyondi-mocsár mellett növényteni tanösvényt fognak majd kialakítani, hogy a város iskolásai ezen a megtisztított élőhelyen tartott biológiaórán átélhessék azt a csodát, amit a megújuló természet kínál minden évszakban.

Vas Népe 2004. március 22. 8. o.

Nem lett lakóparkká

MENTÉS A Potyondi-mocsár mára ökológiai lépőkővé vált

NÉMETHY MÁRIA
nemethy.maria@vasnepc.hu

Szombathely – Mocsár. Említése csúszómászókkal teli, bűzös, iszapos-zsombékos helyet idéz. Mit kell ezen védeni? Miért lehetett országosan védetté Szombathelyen a Potyondi-mocsár?

A kérdéseket dr. Balogh Lajos botanikusnak tettük fel, aki 2003-ban kezdeményezte a Szombathelyi oladi városrészen elterülő, alig több mint egyhektáros terület védettséget. 2010-re sikerült, ráadásul országos védelmet nyert.

– A köznap beszédben sejtelmes, vadregényes helynek tűnik egy mocsár, de tudományos értelemben mocsári élőközösségekről beszélünk – válaszolja a szakember, aki névadója is a területnek.

Miért lett védetté a Potyondi-mocsár? Előjáróban tudnunk kell, hogy Vas megyében nagyon kevés a természetes állóvíz, tó. Erről már Borbás Vince is ír 1898-ban megjelent Vas vármegye növényeiről szóló könyvében.

A Potyondi-mocsár középtépezt Potyondi-tó alapterületét tekintve csak néhány családi háznyi, egy kavicsbánya helyén jött létre. A tavat növényirtások veszik körbe: elsőként gyékényes és harmatkásás, ezt helyenként bokros-füzes rész, rekettyés fűzláp szakítja meg, majd fűz-nyár puhafás liget övezi.

– Ez egy városközelben ritka élőhelyegyüttes, amelynek a lápi élőhelyek miatti országos védetté nyilváníttási igényét a környezetvédelmi hatóság részéről Balaton Tihamer osztályvezető vezette vizsgálat is megerősítette. Szombathelyen és környékén még a Kámoni Arborétum élvez országos védelmet, de azt ember alkotta, ezt pedig a természet foglalta vissza – magyarázza dr. Balogh Lajos.

Hogyan bukkant rá? Már gyerekkorában ismerte a területet, aztán 2000-ben a Széchenyi Tervnek köszönhető országos botanikai program kapcsán Magyarország természetes növényzeti örökségének feltárásába kapcsolódott be, és Szombathely környékének botanikai felmérése köz-

Dr. Balogh Lajos 2003 óta minden évsközben eljár a Potyondi-mocsárhoz, megtisztítja azt a szemetétől. Tanórák, gyakorlatok színhelye is

Fotó:SZENDI PÉTER ÉS HOVÁRTH ISTVÁN

ben fedezte fel újra a természetet és gyöngyszemét.

– Igen, gyöngyszem, mert az élővilág különböző képviselőinek gazdag lelőhelye a Potyondi-mocsár, amely sosem szárad ki – hallom.

Több mint 100 növényfaj él itt – köztük bőségesen hiánaraks és mocsári növények. Mellette kilenc védett kételtű-, négy védett hulló- és számos – köztük több védett – madárfaj, illetve emlősök is előfordulnak itt.

A vízben bőven tenyésző nagy mocsár-csiga, csikbogarak és szitakötők, mostanában békakoncertet adó kételtűek lakóhelye ez. Az utóbbiak közül az egyik leggyakoribb faj a kecskebeka. Előfordul vízisikló, a közelben láttak mocsári teknőst is. A ritka madarak közül vízityúk, jégmadár, bakcsó és félnék szürke gém is rendszeres vendég itt.

– A természetvédelmi gyakorlat az utóbbi évtizedekben külön figyelmet fordít a kisvizekre. A Természetvédelmi Világalap, a WWF Magyarország 1999-ben indította el a Kisvizek Védelme Programot, ennek nyilvántartásába a Potyondi-mocsár is bekerült – hangsú-

lyozza a botanikus. A szombathelyi mocsárról külön szócikk van a Wikipédiában is.

– Igen figyelemreméltó egy megyei jogú nagyváros területén ilyen természetközeli élőhelyegyüttes előfordulása! Ez egy ökológiai lépőkő (stepping stone), menedékhelye az élőlényeknek az ember által beépített, felszaggatott tájban – hallom a szakembertől.

Dr. Balogh Lajosnak szíve-

Védett növények, állatok – a Vas Népe környezetvédelmi programja

csücske a Potyondi-mocsár. 2003 óta minden évben és évszakban kijár oda, tisztítja a helyet a szemetétől. 2004-2005-ben hulladékmentesítési akciókat is szervezett. Akkor 5-10 köbméter szemetet, 25-30 autó- és traktorgumit szedtek össze, szállítottak el sok

civil segítővel, önkormányzati cégek és a Szombathelyi Erdészeti Zrt. segítségével. Az odalátogató amatőr horgászok, szórakozni vágyó fiatalok zöme tiszteli a környezetet. Kár, hogy néhányan mégis ott hagyják nyomaikat – pillepalcokat, sörösdobozokat – a többség nagy szomorúsággal.

– Én valójában csak azt szerettem volna elérni – foglalja össze dr. Balogh Lajos –, hogy ne tűnjön el ez a kis terület, ne épüljön be, őrizzük meg a növények, állatok békéjét.

Ma egyes iskolák biológia és kémia gyakorlati óráinak színhelye is a Potyondi-mocsár, vagy például tavasszal a Herman Ottó biológia tanulmányi verseny gyakorlati színhelye is volt, de országos versenyre készült dolgozatok témája is olykor. Tanórák mintaként működik a Potyondi-mocsár, de nem jelölt. A Borostyánkő Környezetvédelmi Oktatóközpont nyertes pályázata segítségével kiépített tanórák színhelye is működhetne e hely, de a kihelyezett műfarknyak, táblák sajnos rendre megsemmisülnek.

Vas Népe 2013. július 25. 6. o.